

Fylkesmannen i Vestfold

Indre Viksfjord Vel
c/o Gustav E. Piene
Oberst Angells vei 15

0787 OSLO

Vår saksbehandler / telefon:
Erik Johan Blomdal
33 37 11 89

Deres referanse:

Vår referanse:
2013/359
Arkivnr: 410

Vår dato:
29.05.2013

Tilskudd til tiltaksplan og tiltak for å ta vare på en stor og verdifull ålegresseng i indre Viksfjord, Larvik kommune – Tilskuddsordningen for utvalgte naturtyper 2013

Sammendrag:

På bestemte vilkår tildeles Indre Viksfjord Velforening kr 2,5 mill.kr over tilskuddsordningen for utvalgte naturtyper i 2013. Tiltaket er en videreføring av arbeid påbegynt i 2012.

Tildelingen skal i størst mulig grad benyttes til tiltak og aktiv skjøtsel for å beskytte og bevare en stor og verdifull ålegresseng som trues av massiv overgroing med grønnalger. Tiltaket gjennomføres som en kombinasjon av utprøving av tiltak og målrettede undersøkelser. Som del av prosjektet skal det utarbeides en tiltaksplan. Planen vil være et viktig grunnlag for et langsiktig arbeid med miljøutfordringene i indre Viksfjord.

Prosjektet skal også legge vekt på kunnskapsformidling og erfaringsoverføring, og gjennomføres i nært samarbeid med Fylkesmannen og Larvik kommune. Havforskningsinstituttets undersøkelser i området legges til grunn i arbeidet, og aktiviteter og tiltak skal gjennomføres skånsomt og miljøvennlig.

Tiltakene skal være avsluttet og rapportert innen 1. desember i år.

Fylkesmannen finner at tiltaket hviler på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og at dette er forenlig også med de øvrige miljøprinsippene i naturmangfoldloven.

Vi viser til Velforeningens søknad av 15. januar, møte 12. april og etterfølgende kontakt med prosjektleder Bjørn Nygård.

Søknaden

Søknaden gjelder tiltaksplanlegging og utprøving/gjennomføring av tiltak for å ta vare på en stor og verdifull ålegresseng i indre Viksfjord, Larvik kommune. Arbeidet startet opp i 2012 med støtte fra tilskuddsordningen for utvalgte naturtyper. I søknaden og vedlegg til denne er resultatene fra fjorårets arbeid dokumentert, og danner grunnlaget for utforming og innretning av årets tiltak.

Søknadssum

Det søkes om kr 7 230 000 over to år.

Begrunnelsen for en to-årig søknad er at enkelte tiltak må gjennomføres på frossen mark eller islagt fjord, dvs. etter fristen 1. desember for avslutning og rapportering i tildelingsåret, og før en eventuell ny tildeling er klar.

Tilskuddsordningen

Som følge av den nye naturmangfoldloven er det etablert en tilskuddsordning for utvalgte naturtyper. Målet med ordningen er å bidra til tiltak og aktiv skjøtsel for å bevare/fremme forekomster av utvalgte naturtyper med tilhørende artsmangfold. Jf. *Regler for tilskudd til tiltak for å ta vare på utvalgte naturtyper* (Miljøverndepartementet, oktober 2010).

Fra 2012 ble naturtypen ålegresseng inkludert i tilskuddsordningen.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) fordeler tilskuddsrammer til fylkene med utgangspunkt i søknadene, innmeldte behov fra fylkesmennene og tilgjengelig budsjett. Fylkesmennene prioriterer og fordeler midlene, og skriver tilsagnsbrev (eventuelt avslag).

DNs merknader

I en e-post til Fylkesmannen har DN enkelte merknader til ålegressprosjektet i indre Viksfjord, bl.a. fordi den tildelte summen er mindre enn omsøkt. DN sier dette har sammenheng med tilgjengelige midler og at tilskuddsmidlene kan strammes mer mot tiltaksdelen av prosjektet. DN ser fortsatt behov for å innhente kunnskap, men viser til at tilskuddsordningen skal være rettet mot tiltak, og at bruken av midlene i størst mulig grad må ligge på tiltaksdelen. Tildelingen gjelder for ett år (2013).

Fylkesmannens merknader

Naturmangfoldloven (§§ 7-12)

Etter naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd. Prinsippene innebærer at vedtaket må bygge på tilstrekkelig kunnskap, at føre-var prinsippet skal legges til grunn ved kunnskapsmangel, at påvirkningen av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen, at tiltakshaver må bære kostnadene ved eventuell miljøforringelse og at teknikker, driftsmetoder og lokalisering av tiltaket er miljøforsvarlig.

Kunnskapsgrunnlaget (§ 8)

Søknaden og videreføringen av tiltaket i 2013 hviler særlig på dette kunnskapsgrunnlaget:

- Grunneiernes og brukernes kunnskap og erfaring fra området gjennom mange tiår
- Havforskningsinstituttets (HIs) kunnskap om marine naturmiljøer generelt og indre Viksfjord spesielt, nedfelt bl.a. i rapporten fra de biologiske, kjemiske og fysiske undersøkelsene i 2012
- Årsrapporten for 2012 fra Indre Viksfjord Vel
- Kompetansen som finnes i søkers egne rekker og aktivt trekkes inn i arbeidet, bl.a. forvaltnings- og prosjekterfaring med miljøtiltak i marine områder, kompetanse på valg/-bruk av maskiner og annet teknisk utstyr til utprøving av tiltak osv.

- Møte 12. april med Velforeningen, HI og Larvik kommune. Formålet var å drøfte/avklare rammene for årets tiltak, med grunnlag i fjorårets undersøkelser og tiltak, arbeidet med vannforskriften lokalt, tildeling og signaler fra DN mv.

Ålegressengen ble første gang kartlagt av Havforskningsinstituttet (HI) i 2009, som ga denne verdien A - svært viktig - etter DNs metode for naturtypekartlegging. HI oppga lokaliteten til å være på minst 68 daa. Ny oppmåling i 2012 viser at ålegressengen er større enn tidligere antatt; ca. 100 daa er tett ålegresseng. I tilknytning til denne ligger et like stort areal med mer glissen undervannsenseng. En del av lokaliteten ligger innenfor naturreservatet innerst i Viksfjorden, største delen utenfor dette.

Kunnskapsgrunnlaget viser at ålegressengen trues av massiv overgroing med ettårige grønnalger som følge av eutrofiering. Det er liten tvil om at økosystemet innerst i Viksfjorden er i ubalanse. Her ligger også et fredet våtmarksområde med rikt fugleliv. Begroingen har uheldige konsekvenser også for andre naturverdier og brukerinteresser i fjordbassenget.

Søknaden er forankret i erfaringskunnskap så vel som vitenskapelig kunnskap om naturverdiene og miljøtilstanden i området. For at tiltaksplanlegging og tiltak skal bli mest mulig treffsikre, er det behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget gjennom nye undersøkelser i 2013, bl.a.:

- supplerende strøm- og dybdemålinger for å få et godt grunnlag for å vurdere dimensjonering og effekt av en mudret kanal for å bedre gjennomstrømning/vannutskiftning i det indre fjordbassenget
- supplerende vannprøver og -analyser for å få et mer fullstendig bilde av variasjonen i næringssaltkonsentrasjoner (over året og i hele bassenget)

På møtet foreslo HI å prøve ut et helt nytt tiltak; samle inn og sette ut børstemark på mudderflatene, der disse naturlig beiter på grønnalger, i et avgrenset område. Om forsøket er vellykket og kan gjennomføres i større skala, kan dette være et interessant alternativ/supplement til bruk av maskiner og annet teknisk utstyr. Det var bred enighet om å gå videre med ideen med sikte på et forsøk. Etter møtet har HI kvalitetssikret innspillet nærmere, og kommet til at det ikke er realistisk i år å få dette til i en målestokk som gir grunnlag for å vurdere kostnader, nytteverdi og gjennomførbarhet i større skala. Tanken om å gjøre bruk av børstemark, snegl eller andre naturlig forekommende arter som beiter på grønnalger, bør likevel ikke forkastes. Det er ønskelig om ideen kan utvikles videre, og etter hvert konkretiseres i et godt fundert, målrettet forsøk.

Inntil videre er det naturlig fortsatt å legge vekt på mekanisk fjerning av grønnalgene, maskinelt og/eller med enklere metoder/innretninger for oppsamling.

Møtet konkluderte ellers med at prosjektet kan gjennomføres på en god måte innenfor tilgjengelig budsjettamme.

Det er liten kunnskap/erfaring her til lands med skjøtsel av ålegressenger og tiltak for å dempe oppblomstringen av grønnalger gjennom høsting, beiting, fjerning av næringsrike sedimenter el.l. Metodeutvikling og formidling av erfaringer fra prosjektet vil derfor ha overføringsverdi, og vektlegges i prosjektet. Et vellykket prosjekt vil ikke bare gavne ålegressengen, men naturtilstanden og det rike naturmangfoldet i hele det indre fjordbassenget. Samtidig vil det heve brukskvaliteten for friluftsliv, båtbruk mv.

Målet er ifølge søknaden å ferdigstille tiltaksplanen i løpet av 2014. Prosjektet vil deretter gå over i en driftsfase med gjennomføring av tiltak, og som trolig vil kreve samordnet innsats over flere år.

Annen relevant kunnskap:

- Arbeidet etter vannforskriften: Overvåking av Bjønnesbekken, klassifisering av bekkene i området, tiltaksanalyser og forvaltningsplaner for gjennomføring av tiltak
- Sjøørretundersøkelser i Bjønnesbekken og noen mindre tilløpsbekker til det innerste fjordbassenget
- Lokalkjente ornitologers kunnskap om fuglenes bruk av gruntvanns- og våtmarksområdene i indre Viksfjord
- Resipientundersøkelser i indre Viksfjord knyttet til utslipp fra steinindustrien
- Konesjon med overvåkingsprogram for Brattås deponi like sør for Klåstad-bruddet (på motsatt side av veien)
- Forslag til forskrift og faggrunnlag for ålegresseng som utvalgt naturtype. Forslaget har vært på høring og ligger til sluttbehandling i Miljøverndepartementet.
- Høringsbrev av 19.12.2012 fra Miljøverndepartementet som foreslår å endre naturmangfoldloven slik at bestemmelser (og tilskuddsordningen) om utvalgte naturtyper også vil gjelde i verneområder
- Utkast til forvaltningsplaner for Indre Viksfjord naturreservat og Vikerøya landskapsvernområde, herunder åpent møte om sistnevnte plan 24. mai

Fylkesmannen finner at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å ta stilling til søknaden.

I 2012 innhentet søker tillatelser til flere tiltak som ble gjennomført som del av prosjektarbeidet; etablering av midlertidig vei og brygge, omdisponering av dyrket mark og mudring av næringsrike sedimenter. Søker planlegger ingen nye tiltak i 2013 som vil kreve særskilt tillatelse utover de som allerede er gitt.

Føre var-prinsippet (§ 9)

Ettersom kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig, tillegges prinsippet liten vekt i vurderingen.

Økosystemtilærming og samlet belastning (§ 10)

Bakgrunnen for søknaden er et økosystem i ubalanse, og formålet er å redusere grønnalgeteppene og det store overskuddet av plantenæringsstoffer som er mye av årsaken til ubalansen. Tiltaket vil innebære økt aktivitet i gruntvannsområdet, men vi antar at dette kan gjennomføres uten vesentlig forstyrrelse av fuglelivet. Eventuell ny, forstyrrende aktivitet innenfor naturreservatet vil kreve behandling etter verneforskriften.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)

Søker er ansvarlig for å forebygge og utbedre eventuelle skader på naturmangfoldet som måtte følge av tiltaket.

Miljøforsvarlige teknikker, driftsmetoder og lokalisering (§ 12)

Søker har tilgang på fagkompetanse og erfaring som gir et godt utgangspunkt for å lokalisere og utforme aktiviteter/tiltak slik at naturomgivelsene ikke påføres skader eller ulemper av betydning. For eventuelle tiltak som krever særskilt tillatelse, kan spesielle hensyn bli konkretisert i egne vilkår.

Annen finansiering

Ekstern finansiering av årets tiltak i regi av Velforeningen kommer sin helhet fra tilskuddsordningen for utvalgte naturtyper. I tillegg kommer verdien av egeninnsats fra velforeningens medlemmer. Som nevnt under kunnskapsgrunnlaget ovenfor («annen relevant kunnskap»),

gjennomføres enkelte undersøkelser og tiltak i regi av andre prosjekter/forvaltningstiltak, som vil ha betydning for kunnskapsgrunnlaget i «vårt prosjekt», og miljøtilstanden i indre Viksfjord på sikt.

I videreføringen av prosjektet så vel som oppfølgingen av miljøutfordringene i området generelt, er flere støtteordninger aktuelle, bl.a.:

- Landbrukets støtteordninger (kantsoner og andre miljøtiltak i landbruket)
- Fylkeskommunens utviklingsmidler
- Forskningsmidler (det marine miljøet i indre Viksfjord byr på faglig interessante problemstillinger for HI og kollegaer i andre nordiske land)

Tiltaksanalyser og forvaltningsplaner i regi av arbeidet med vannforskriften vil være et viktig grunnlag for kanalisering av økonomiske (og andre) virkemidler i årene fremover.

Organisering av prosjektet

Velforeningens etablerte styringsgruppe for prosjektet videreføres:

Prosjektansvarlig:	Styrets leder
Økonomiansvarlig:	Styrets kasserer
Prosjektleder:	Bjørn Nygård

Fylkesmannens vedtak

Økonomisk ramme

Søknaden imøtekommes med et rammetilsagn på kr 2,5 mill.kr. Dette er et bruttobeløp som også må dekke merverdiavgift.

Tilsagnet gis på følgende vilkår:

Faglige vilkår

1. Tiltaket avgrenses og utformes i samsvar med merknader og vilkår i dette brevet, sammenholdt med søknaden.
2. Tiltaket skal fortsatt gjennomføres som en kombinasjon av kunnskapsinnhenting, utprøving av tiltak og metodeutvikling, dette som grunnlag for en god, kunnskapsbasert tiltaksplan for gjennomføring av tiltak i full skala. Tilskuddet skal i størst mulig grad gå til tiltak som gavner ålegressengene i området, herunder målrettede undersøkelser som er nødvendige for å kunne anvise treffsikre, kostnadseffektive tiltak.
3. Tiltaket skal være godt forankret i Havforskningsinstituttets (HI) fagkompetanse, undersøkelser og anbefalinger.
4. Tiltaket gjennomføres i nært samarbeid med Fylkesmannen og Larvik kommune. Det utarbeides månedsrapporter til Fylkesmannen.
5. Det skal legges vekt på å formidle kunnskap om ålegressenger og tilhørende naturverdier til lokalmiljø, allmennhet og forvaltning.
6. Det skal legges vekt på å formidle metodeutvikling og erfaringer, slik at kunnskapen kan komme til nytte andre steder med tilsvarende utfordringer.

7. Innen 15. juni utarbeides en enkel plan for informasjon og kunnskapsformidling i 2013 (jf. pkt. 5 og 6) som sendes Fylkesmannen til godkjenning.
8. Tiltaket skal utformes og gjennomføres på en miljøvennlig måte, slik at naturomgivelsene ikke påføres skader, ulemper eller forstyrrelser av betydning.
9. Tiltakshaver er ansvarlig for å utforme og fremme eventuelle søknader om tiltak som krever særskilt behandling/tillatelse.
10. Tiltaket skal være avsluttet og rapportert innen 1. desember 2013. Rapporten skal i tekst og foto/illustrasjoner vise hva som er gjort og hvilke justeringer som eventuelt er foretatt underveis.
Et videre bearbeidet forslag til tiltaksplan skal inngå som en sentral del av rapporteringen.
Rapport sendes Fylkesmannen per post eller e-post til fmvepostmottak@fylkesmannen.no, med kopi til Larvik kommune.
11. Dersom noen av forutsetningene i dette brevet eller søknaden ikke lar seg gjennomføre teknisk, faglig eller økonomisk, skal Fylkesmannen varsles så snart som mulig.

Økonomi

1. Det utarbeides månedsrapporter til Fylkesmannen.
2. Regninger fra firmaer der ansatte er involvert både som premissgivere og leverandører til prosjektet, viderefaktureres i forbindelse med månedsrapporten.
3. Indre Viksfjord Vel kan viderefakturere regninger fra øvrige underleverandører løpende.
4. For å gi Velforeningen likviditet til å betale mindre fakturaer i perioden mellom månedsrapportene, til kontante kjøp, samt for å sikre at alle fakturaer blir betalt til forfallsdato, kan Velforeningen sende en a konto faktura på inntil 5 prosent av tilskuddsbeløpet, dvs. kr 125 000.
5. Velforeningen kan fakturere Fylkesmannen med forfall per 15 dager.
6. Sluttrapportering med regnskap og siste faktura leveres når arbeidet er avsluttet, senest innen 1. desember 2013.
7. Fylkesmannen og Riksrevisjonen har anledning til å iverksette kontrolltiltak for å sikre at midlene blir nyttet i samsvar med forutsetningene, jf. Bevilgningsreglementet § 12. Tilskuddet eller deler av det kan bli krevd tilbakebetalt hvis tiltaket ikke blir gjennomført etter vilkårene eller hvis opplysningene i søknaden ikke stemmer.
8. Regnskapsbilag skal oppbevares i minst ti år.

Fakturaer sendes:
Fylkesmannen i Vestfold
Fakturamottak DFØ
Pb. 4104
2307 Hamar

Fakturaer merkes: «Ålegress indre Viksfjord - 2790 ebl»

Månedsrapporter og fakturaer sendes også på e-post til kontaktpersonen i Fylkesmannens miljø- og samfunnssikkerhetsavdeling.

Videre oppfølging

Skriftlig bekreftelse på at vilkårene i tilsagnsbrevet er akseptert sendes Fylkesmannen per e-post eller brev innen tre uker.

Dette vedtaket kan påklages til Direktoratet for naturforvaltning. Eventuell klage skal være skriftlig begrunnet, og sendes Fylkesmannen innen tre uker fra brevet er mottatt.

Med hilsen

Miljø- og samfunnssikkerhetsavdelingen

Elisabet Rui
fylkesmiljøvernssjef

Erik Johan Blomdal
naturforvalter

Kopi:

Larvik kommune, Pb. 2020, 3255 Larvik

Havforskningsinstituttet, Forskningsstasjon Flødevigen, 4817 His

Direktoratet for naturforvaltning, Pb. 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Internkopi (e-post):

Ellen Olsen, Reidun Mangrud, Ailin Gundersen, Pål O. Hansen, Sigurd A. Svalestad, Gunnar Kleven, Gunn Hege Laugen